

GLOBALLASHUV VA MILLIY O'ZLIGIMIZNI ASRASHDA YOSHLARNING O'RNI

**Yazdanova Sarvinoz To'raqul qiz ijtimoiy
fanlar fakulteti xorijiy til va
adabiyoti yo'nalishi talabasi**
**Ilmiy rahbar: falsafiy va tarixiy fanlar
katta o'qituvchisi B.A.Tillayev**

Annotatsiya: Hozirgi zamon rivojlanib borayotgan, yuksak axborot texnologiyalari hayotimizning har bir sohasiga tobora chuqur kirib borayotgan davr hisoblanadi. Jahonda kechayotgan globallashuv jarayonlari nafaqat iqtisodiy, siyosiy va madaniy hayotimizga, balki inson salohiyati, tafakkuri va dunyoqarashiga ham o'zining bevosita ta'sirini ko'rsatmoqda. Dunyodagi har bir mamlakat o'z taraqqiyot yo'lini, milliy qadriyatlari va urf-odatlarining naqadar ahamiyatli ekanligini anglab yetgan bir paytda, O'zbekistonimiz ham o'z milliy o'zligini, tarixiy-madaniy merosini, an'ana va qadriyatlarini asrab-avaylash, mustahkamlash va rivojlantirish borasida keng ko'lamli ishlarni amalga oshirmoqda. Ushbu jarayonlarda esa yoshlarning o'ri alohida ahamiyat kasb etadi.

Kalit so'zlar: globallashuv, milliy o'zlik, yoshlar, qadriyatlar, madaniyat, taraqqiyot, urf-odat, vatanparvarlik, ong, e'tibor.

Globallashuv — bu jamiyatlarning o'zaro bir-biriga yaqinlashuvi, integratsiyasi, dunyoning «kichik qishloq»ga aylanib borishi, axborot oqimining tezlashuvi, turli g'oyalar va onglar almashinuvi deganidir. Bu jarayonda kuchli davlatlar o'z taraqqiyot modelini boshqa xalqlarga singdirishga urinadi. Natijada mahalliy aholi, ayniqsa, yoshlar yangi dunyoqarashga ega bo'ladi, yangi bilim va axborotlarga ega chiqadi. Ammo globallashuvning ijobiy jihatlari bilan birga salbiy tomonlari ham yo'q emas. Ulardan eng xavflisi — milliy o'zligimizga, tarixiy ildizlarimizga, madaniy merosimizga tahdid soluvchi yad va begona g'oyalar kirib kelishi, jamiyatning asosiy bo'g'ini hisoblangan yoshlar ongining sofligiga raxna solish ehtimolidir. Shu boisdan,

har bir davrda, ayni vaqtda ham O'zbekistonning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligida, ma'naviy jihatdan yuksak taraqqiyotida yoshlarning o'rni alohida ahamiyat kasb etib kelmoqda. Yurtimizda yosh avlodni milliy qadriyatlar, mustahkam tarixiy va madaniy an'analar asosida tarbiyalash, ularni zamonaviy dunyoqarash bilan boyitish bo'yicha baraka topgan ma'rifatli ishlar amalga oshirilmoqda [1].

O'zbekistonda yoshlarga bo'lgan e'tibor davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlariga aylangani bejiz emas. Har bir kichik jamiyat — oila, mahalla, ta'lim muassasalari va umuman, davlat o'z faoliyatini asosan yoshlarni har tomonlama kamol toptirish, ularni mustaqil dunyoqarash, yuksak intellektual salohiyat, ijodiy tafakkur, vatanparvarlik va milliy g'urur ruhida tarbiyalashga qaratmoqda. Zero, yoshlar har qanday jamiyat, davlat va millatning tayanchi, kuchi va kelajagidir. Bugungi globallashgan zamonda yoshlarning ongi, tafakkuri va intilishlari, dunyoqarashi talablari aynan globallashuv jarayonlaridan to'g'ri natija chiqarishga, o'zini anglashga, milliy qadriyat va urf-odatlariga sadoqat bilan qarashga, ularni kelajak avlodlarga yetkazishga xizmat qilishi lozim. Yurtimizda yosh avlodning milliy o'zligini shakllantirish, asrab-avaylash va mustahkamlash uchun davlat siyosatining asosiy yo'nalishlaridan biri milliy o'zligimizga sodiq yoshlarni tarbiyalashdan iborat. Ushbu borada mavjud ijtimoiy mexanizmlar, shuningdek, ta'lim tizimi, ommaviy axborot vositalari, san'at va madaniyat muassasalarining o'rni ulkan bo'lmoqda. Davlat siyosatida yoshlarning o'z salohiyati va barkamol inson bo'lib yetishishi uchun barcha shart-sharoitlar yaratilmoqda. Mamlakatimizda yoshlarga oid davlat dasturlarining qabul qilinishi, yoshlar tadbirkorligini qo'llab-quvvatlash, ularni zamonaviy bilim va kasb-hunarlarini egallashga undash, madaniy va sport tadbirlarini muntazam o'tkazish kabi jarayonlar bu boradagi ulkan sa'y-harakatlarning amaliy ifodasidir [2].

Globallashuv sharoitida yoshlar va milliy o'zlik masalasi davlatimiz uchun doimo dolzarb bo'lib kelgan. Ushbu muammoga qarshi samarali tarzda kurashishda eng avvalo oila muhitidan boshlash muhim sanaladi. Oila — har qanday insonning birinchi va eng muhim hayot maktabi. Shu sababli, bu muqaddas dargohda yoshlarning ongiga milliy qadriyat, urf-odat va an'analar singdiriladi. Farzandlarning yoshligidan boshlab

o‘z ona tili, madaniyati, tarixi bilan faxrlanish, buyuk ajdodlar hayoti va faoliyati bilan tanishtirib borish, dunyo xalqlari qadriyatlariga hurmat ruhida tarbiyalash orqali yurtimiz kelajagi bo‘lgan yoshlarning milliy o‘zlikni his qilishiga zamin yaratiladi. Ta’lim muassasalari esa yoshlarning milliy o‘zligini rivojlantirishda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi. Maktab, kasb-hunar kollejlari, litsey va oliy ta’lim dargohlarida yoshlarga quyidagilarni chuqur anglatish lozim: milliy g‘oya va qadriyatlar mamlakatimiz taraqqiyoti va xalqimizning kelajak farovonligining tayanchidir, ajdodlarimizning boy ilmiy-ijodiy va ma’naviy merosi, urf-odat va an’analari doimo yodda saqlanishi zarur. Ta’lim tizimi orqali farzandlarimiz ona tili, adabiyoti, tarixi, san’ati, madaniy merosi va buyuk ajdodlar hayoti haqida puxta bilimga ega bo‘lishi kerak [3].

Ommaviy axborot vositalari ham yoshlar ongining shakllanishida, ularning milliy o‘ziga xosligini asrash va rivojlantirishda o‘ziga xos ijtimoiy vosita hisoblanadi. Televizion dasturlar, radioeshittirishlar, internet saytlari va bosma nashrlar orqali yoshlarimizda milliy g‘oya, vatanparvarlik, el-yurtga sadoqat, halollik, kasb-hunar egallashga intilish, ota-onaga hurmat kabi qadriyatlar singdirilishi lozim. Chet mamlakatlarga oid axborotlarni tanqidiy tahlil qilish va ularning shubhasiz ta’siridan himoya qilinishiga yo‘l ochish uchun axborotni ongli, tanqidiy va maqsadli qabul qila olish madaniyatini targ‘ib etish muhim. Yoshlarga oid davlat siyosatining asosiy maqsadi — ularga nafaqat zamonaviy bilim-u ko‘nikmalarni egallash, balki o‘zligini yo‘qotmasdan, milliy va umumbashariy qadriyatlarni uyg‘unlashtirgan holda kelajakka ishonch bilan qarash imkoniyatini yaratishdan iborat. Chunki milliy o‘zlik — bu nafaqat ajdodlardan meros bo‘lib kelayotgan qadriyat, balki mustaqillik, shuur, o‘z tarixiga hamda madaniyatiga, diniga, urf-odatiga va o‘z ona tiliga sadoqat, doimiy intilish va g‘ururdir [4].

Globallashuvdan foyda olish va milliy o‘zligini asrab-avaylash o‘rtasida muvozanatni saqlash — bu zamonaviy yoshlarning oldidagi eng muhim vazifalardan biridir. Ular har tomonlama yetuk shaxs sifatida shakllanishlari, nafaqat zamonaviy fan-texnika yutuqlari, balki mintaqaviy va jahon taraqqiyoti bilan ham moslashib

borishlari, noaniq va har xil begona g'oyalar va mafkuralarga qarshi immunitet hosil qilgan bo'lishlari uchun zarur barcha shart-sharoitlar mamlakatimizda yaratilmoqda. Yoshlar eng muhim omil sifatida xalqimizning uzoq yillik tarixini, an'alarini, qadriyatlarini chuqur anglash va bu boradagi bilim va ko'nikmalarni zamonaviy taraqqiyot tendensiyalari bilan uyg'unlashtirib borish lozim. Ana shunda har bir yosh avlod o'z ona tiliga, tarixi, madaniy merosiga, ajdodlarimiz rivojlanish yo'liga, milliy g'oya, an'ana va urf-odatlariga sadoqat bilan qaraydi. Bundan tashqari, mamlakatimiz aholisining milliy o'zligini saqlash, zamonaviy taraqqiyot talablari bilan uyg'unlikda yashash, yoshlarni ona yurtga sadoqat, faxr va g'urur bilan tarbiyalash orqali jamiyatda barqaror ijtimoiy-madaniy muhit yaratiladi. Bu holat o'z navbatida mustahkam va taraqqiy topib borayotgan jamiyat poydevorini shakllantirishi muqarrar [5].

O'zbekistonning kelajagi yoshlarning har tomonlama yetuk bo'lib voyaga yetishi, yurtga sadoqat, milliy g'urur, vatanparvarlik yoki an'alarimizga sodiqlik bilan yashashidan iborat. Shuning uchun ham har bir muassasa va rivojlanish markazlarida yoshlar o'ziga ishonch, mustaqil fikr, dunyoqarash, illet va salbiy oqimlardan ongli ravishda himoyalaniib yurishni o'rganadilar. Shu orqali tarbiyachilar, ota-onalar, ustozlar, madaniyat va san'at vakillari o'z faoliyatini yoshlar bilan ishlashga, ularning orzu-umidlarini amalga oshirishga, jamiyatdagi o'rni va nufuzini mustahkamlashga qaratganlar. Milliy o'zlikni asrash, yoshlarni har tomonlama yetuk inson qilib tarbiyalash hamda zamonaviy bilimlarni o'zlashtirish — davlatimiz siyosatining asosiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Tarixiy tajribalar shuni ko'rsatadiki, faqatgina o'zligini chuqur anglagan, madaniy va diniy qadriyatlarni qadrlaydigan, zamonaviy taraqqiyot bosqichlaridan izchil o'tgan xalqgina yetuk va mustaqil rivojlanishga erishadi. Bu yo'lda esa yoshlar — asosiy harakatlantiruvchi kuch, orzu va intilishlar manbai hisoblanadi. Yurtimiz taraqqiyoti, xalqimizning porloq kelajagi aynan yosh avlodni to'g'ri tarbiyalash, ilm-fan, iqtisodiyot, madaniyat, san'at zamonaviy rivojlanish bosqichlarida faol va yetuk ishtirok etishiga bog'liqdir. Hozirgi yuksak globallashuv jarayonlarida millatimizning boy merosi, qadriyatlari va madaniyati aslo o'z ahamiyatini yo'qotmaydi. Balki, aksincha, ular zamonaviy taraqqiyot va yangi

g'oyalar bilan boyib, taraqqiyot sari dadil qadamlar tashlaydi. Eng asosiysi — yosh avlod zamonaviy taraqqiyot, axborot texnologiyalari va ijtimoiy-iqtisodiy axborot oqimlari asoratida o'zligini yo'qotib qo'ymasdan, mustahkam irodali, yuksak ma'naviyatli bo'lib ulg'aya olsagina haqiqiy milliy taraqqiyotga erishiladi [6].

Xulosa

Globalashuv zamonasida milliy o'zligimizni asrab-avaylashda yoshlarning o'rni beqiyosdir. Har bir yosh avlod o'z millatini, yurtini, ona tilini, odat va an'analarini chuqur anglashi, ajdodlari merosini e'zozlashga intilishi lozim. Bunda davlat va jamiyat tomonidan muhim shart-sharoitlar yaratilgan, ijtimoiy hamkorlik mustahkam yo'lga qo'yilgan, mas'uliyatli insonlarni tarbiyalash, ilm-fan, madaniyat va san'atga rag'bat uyg'otish orqali haqiqiy milliy taraqqiyot sari qat'iy qadamlar qo'yilmoqda. Zamonaviy yosh avlod esa o'z milliy o'zligini asrab-avaylash, zamonaviy bilim va ko'nikmalarni egallash, ma'naviy va intellektual yetuklikka erishish orqaligina jamiyat taraqqiyotining asosiy harakatlantiruvchi kuchiga aylanadi. Shu boisdan, yoshlar har doim navqiron, vatanparvar, bilimli va ma'rifatli bo'lib kamol topishi orqali O'zbekistonning yorqin kelajagini ta'minlashga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- Q. Abduqahhorova, M. (2020). "Zamonaviy yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash metodlari". Pedagogika va Innovatsion Ta'lim, 3(4), 214-220.
2. Avezova, M. (2018). "Globalashuv davrida milliy an'analar va yoshlar tarbiyasining dolzarbligi". Ilm Sarchashmalari, 2(17), 68-73.
3. Bobomurodov, A. (2017). "Milliy qadriyatlar va yoshlar ongida ularning o'rni". O'zbekiston Yoshlar Ilmiy Jurnali, 2(1), 85-88.
4. Davlatova, D. (2021). "Globalashuv va milliy identitet: O'zbekiston yoshlarining zamonaviy qarashlari". Ijtimoiy Fanning Zamonaviy Masalalari, 5(1), 112-117.
5. Erkinov, R. (2019). "Milliy o'zlik va istiqbol avlodi: Globalashuv sharoitida yoshlarning mas'uliyati". Ma'naviyat, 9(3), 93-98.
6. Matjonova, N. (2020). "Globalashuv va madaniyatlararo muloqotda yoshlarning o'rni". Tafakkur, 7(2), 41-46.

7. Olimov, S. (2018). “Yoshlar va globallashuv: muammo va imkoniyatlar”. O‘zbekiston Respublikasida Ijtimoiy Fanlar, 2(6), 49-53.